Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
NICHOLASA EMILIOUA
od 3. veljače 2022. [1]

Predmet C-576/20

CC
protiv
Pensionsversicherungsanstalt

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Socijalna sigurnost za radnike migrante – Koordinacija sustava socijalne sigurnosti – Članak 44. stavak 2. Uredbe (EZ) br. 987/2009 o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 – Razmatranje prava na starosnu mirovinu – Uzimanje u obzir razdoblja odgoja djeteta navršenih u drugoj državi članici – Uvjeti – Načelo jednakog postupanja s činjenicama – Obavljanje profesionalne djelatnosti u samo jednoj državi članici”

I. Uvod

1. Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija) uputio je Sudu prethodna pitanja u pogledu tumačenja članka 44. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 987/2009 o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti [2].

2. Ta su pitanja upućena u okviru postupka između osobe CC (u daljnjem tekstu: žaliteljica) i Pensionsversicherungsanstalta (u daljnjem tekstu: PVA), ustanove koja je zadužena za zakonski sustav osiguranja za slučaj starosti u Austriji. Taj se postupak odnosi na to da navedena ustanova nije uzela u obzir, za potrebe izračunavanja žaliteljičine starosne mirovine, razdoblja koja je žaliteljica posvetila odgoju svoje djece u Belgiji i Mađarskoj.

3. U tom kontekstu, pitanja se odnose, konkretnije, na uvjete pod kojima nadležna ustanova države članice u kojoj je dotična osoba radila mora primijeniti zakonodavstvo te države članice na razdoblja odgoja djeteta koja je ta osoba navršila u jednoj ili više drugih država članica.

[1] Izvorni jezik: engleski

[2] Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. (SL 2009., L 284, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 171.)

4. Sud je prije utvrdio, u kontekstu primjene Uredbe (EEZ) br. 1408/71 [3], koja je prethodila uredbama br. 883/2004 i br. 987/2009 te nije sadržavala ni jednu odredbu u pogledu tog konkretnog pitanja, da ta prva država članica mora primijeniti svoje zakonodavstvo na takva razdoblja odgoja djeteta kada su ona „dovoljno povezana" s razdobljima zaposlenja ili samozaposlenja koja je ta osoba prije navršila na državnom području te države članice.

5. Srž problematike ovog predmeta jest pitanje je li to sudsko rješenje još uvijek primjenjivo sada kada je zakonodavac usvojio članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 te izričito utvrdio skup kriterija namijenjenih pojašnjavanju te obveze. Kao što ću to objasniti u nastavku, mišljenja sam da je ta odredba zamijenila kriterij „dovoljne povezanosti".

II. Pravni okvir

A. Pravo Europske unije

1. Uredba (EZ) br. 883/2004

6. Glava II. Uredbe (EZ) br. 883/2004 [4], naslovljena „Određivanje zakonodavstva koje se primjenjuje", među ostalim sadržava članak 11., koji propisuje:

„1. Na osobe na koje se primjenjuje ova uredba primjenjuje se zakonodavstvo samo jedne države članice. To se zakonodavstvo određuje u skladu s ovom glavom.

[…]

3. Podložno člancima od 12. do 16.:

(a) na osobu koja obavlja djelatnost kao zaposlena ili samozaposlena osoba u državi članici primjenjuje se zakonodavstvo te države članice;

[…]

(e) na ostale osobe na koje se točke od (a) do (d) ne primjenjuju primjenjuje se zakonodavstvo države članice boravišta, ne dovodeći u pitanje ostale odredbe ove uredbe koje joj jamče davanja prema zakonodavstvu jedne ili više država članica."

7. Prema članku 87. iste uredbe:

„1. Na temelju ove uredbe nije moguće ostvariti neko pravo za razdoblje prije dana [njezine] primjene.

2. Bilo koje razdoblje osiguranja i, po potrebi, bilo koje razdoblje zaposlenja, samozaposlenja ili [boravka] navršeno na temelju zakonodavstva države članice prije dana primjene ove uredbe u određenoj državi članici uzima se u obzir za određivanje prava stečenih na temelju ove uredbe."

[3] Uredba Vijeća od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe i njihove obitelji koji se kreću unutar Zajednice (SL 1971., L 149, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 5., str. 7.)

[4] Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2004., L 166, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160. i ispravak SL 2020., L 415, str. 88.)

8. U skladu s člankom 91. Uredbe br. 883/2004, ta se uredba primjenjuje od datuma stupanja na snagu uredbe koja služi njezinoj provedbi, a to je Uredba br. 987/2009, koja je na snagu stupila 1. svibnja 2010. Time je Uredba br. 1408/71 stavljena izvan snage.

2. Uredba br. 987/2009

9. Uredbom br. 987/2009 utvrđen je postupak provedbe Uredbe br. 883/2004, u skladu s člankom 89. potonje uredbe.

10. Prema uvodnoj izjavi 14. Uredbe br. 987/2009:

„Posebna su pravila i postupci potrebni za određivanje zakonodavstva koje se primjenjuje radi uzimanja u obzir razdoblja u kojima je osigurana osoba posvetila svoje vrijeme odgoju djece u raznim državama članicama."

11. Članak 44. iste uredbe predviđa:

„1. Za potrebe ovog članka, ‚razdoblje odgoja djeteta' odnosi se na svako razdoblje koje se priznaje prema mirovinskom zakonodavstvu države članice ili na temelju kojeg se ostvaruje pravo na dodatak uz mirovinu izričito zbog toga što je osoba odgajala dijete, bez obzira na način određivanja tih razdoblja te jesu li ostvarena za vrijeme odgoja djeteta ili su priznata retroaktivno.

2. Ako se prema zakonodavstvu države članice koja je nadležna na temelju glave II. [Uredbe br. 883/2004] ne uzimaju u obzir razdoblja odgoja djeteta, ustanova države članice čije se zakonodavstvo, u skladu s glavom II. [Uredbe br. 883/2004], primjenjivalo na dotičnu osobu jer je obavljala djelatnost u svojstvu zaposlene osobe ili samozaposlene osobe na datum kad se, prema tom zakonodavstvu, razdoblje odgoja djeteta počelo uzimati u obzir u odnosu na dotično dijete i nadalje će biti nadležna uzeti u obzir to razdoblje kao razdoblje odgoja djeteta prema vlastitom zakonodavstvu, kao da je dijete odgajano na njezinome području.

[…]"

12. Članak 93. Uredbe br. 987/2009 glasi:

„Na situacije obuhvaćene provedbenom uredbom primjenjuje se članak 87. [Uredbe br. 883/2004]".

B. Nacionalno pravo

13. Članak 16. stavak 3.a Allgemeines Pensionsgesetza (Opći mirovinski zakon; u daljnjem tekstu: APG) (BGBl. I, 142/2004) konkretno propisuje da se za potrebe navršenja minimalnog razdoblja osiguranja u skladu s člankom 4. stavkom 1. tog zakona, mjesecima osiguranja smatraju zamjenska razdoblja odgoja djeteta u skladu s člankom 227.a Allgemeines Sozialversicherungsgesetza (Opći zakon o socijalnoj sigurnosti; u daljnjem tekstu: ASVG) (BGBl. 189/1955) i člankom 116.a Gewerbliches Sozialversicherungsgesetza (Zakon o socijalnom osiguranju za osobe zaposlene u industriji; u daljnjem tekstu: GSVG) (BGBl. 560/1978).

14. Članak 227.a ASVG-a predviđa:

„1. Osim toga, u razdoblju između 31. prosinca 1955. i 1. siječnja 2005., zamjenskim razdobljima smatraju se razdoblja, do najviše 48 kalendarskih mjeseci, računajući od datuma rođenja djeteta, u kojima je osigurana osoba stvarno i pretežno odgajala svoje dijete (stavak 2.) u zemlji, a pripisuju se razredu mirovinskog osiguranja kojem pripada posljednje navršeno razdoblje za koje su bili plaćeni doprinosi ili, u nedostatku takvog razdoblja, razredu kojem pripada prvo sljedeće razdoblje plaćanja doprinosa. U slučaju višestrukog poroda, to se razdoblje produžuje na 60 kalendarskih mjeseci.

[…]”

15. Članak 116.a GSVG-a u bitnome je identičan članku 227.a ASVG-a.

III. Činjenično stanje, nacionalni postupak i prethodna pitanja

16. Žaliteljica je 11. listopada 2017. podnijela PVA-u zahtjev za odobrenje starosne mirovine. Navela je da je u razdoblju od 4. listopada 1976. do 28. kolovoza 1977. navršila prvo razdoblje osiguranja od 11 mjeseci na temelju plaćanja doprinosa za obvezno osiguranje kao pripravnica u Austriji, a u razdoblju od 1. siječnja 1982. do 30. rujna 1986. drugo razdoblje osiguranja od 57 mjeseci na temelju svojeg samozaposlenja u toj državi članici.

17. Žaliteljica je u listopadu 1986. otišla studirati u Ujedinjenu Kraljevinu. Tamo je ostala do preseljenja u Belgiju početkom studenoga 1987. U Belgiji je rodila dvoje djece; prvo u prosincu 1987., a drugo u veljači 1990. Sa svojom djecom prvo je boravila u Belgiji, potom od 5. prosinca 1991. do 31. prosinca 1992. u Mađarskoj i naposljetku od 1. siječnja 1993. do 8. veljače 1993. u Ujedinjenoj Kraljevini.

18. Dakle, žaliteljica se od 5. prosinca 1987. (datum na koji je rođeno njezino prvo dijete) do 8. veljače 1993. (datum na koji se vratila u Austriju) posvetila odgoju svoje djece. Tijekom tog razdoblja nije bila zaposlena.

19. Žaliteljica je nakon povratka u Austriju nastavila odgajati svoju djecu u punom radnom vremenu. Nakon toga je navršila dodatna razdoblja zaposlenja i samozaposlenja do listopada 2017., kada je otišla u mirovinu.

20. PVA je odlukom od 29. prosinca 2017. odobrio žaliteljici starosnu mirovinu koja je uključivala 14 mjeseci „zamjenskih razdoblja” na račun vremena koje je od siječnja 1993. do veljače 1994. provela odgajajući svoju djecu u Ujedinjenoj Kraljevini i Austriji [5].

21. Žaliteljica je tu odluku pobijala tvrdeći da ima pravo na veću starosnu mirovinu, s obzirom na to da su se i razdoblja koja je u Belgiji i Mađarskoj provela odgajajući svoju djecu od 5. prosinca 1987. do 31. prosinca 1992. (u daljnjem tekstu: sporna razdoblja odgoja djeteta) trebala uzeti u obzir kao „zamjenska razdoblja”.

[5] PVA je pred Sudom objasnio da je prilikom izračunavanja žaliteljičinih mirovinskih prava uzeo u obzir vrijeme koje je ona provela u Ujedinjenoj Kraljevini (od 1. siječnja 1993. do 8. veljače 1993.), s obzirom na to da je žaliteljica prvotno navela da se u Austriju vratila 31. prosinca 1992. To je razdoblje stoga uračunato uz ostala razdoblja odgoja djeteta navršena u Austriji te ne čini dio „spornih razdoblja odgoja djeteta” definiranih u točki 21. tog mišljenja.

22. PVA je naveo da žaliteljica u odnosu na ta razdoblja ne ispunjava kriterije iz članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009. Kao prvo, ona neposredno prije datuma na koji bi se sporna razdoblja odgoja djeteta, u skladu s austrijskim pravom, počela uzimati u obzir nije bila zaposlena. Kao drugo, ta su razdoblja bila navršena u državama članicama (Belgiji i Mađarskoj) čije zakonodavstvo već omogućava da se vrijeme posvećeno odgoju djece uzme u obzir.

23. Prvostupanjski sud, Arbeits- und Sozialgericht Wien (Radni i socijalni sud u Beču, Austrija) odbio je žaliteljičinu tužbu uz obrazloženje da žaliteljica ne ispunjava uvjete iz članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009. Oberlandesgericht Wien (Visoki zemaljski sud u Beču, Austrija) potvrdio je tu odluku. Žaliteljica je potom podnijela žalbu Oberster Gerichtshofu (Vrhovni sud, Austrija), od kojeg traži da usvoji njezin tužbeni zahtjev.

24. Sud koji je uputio zahtjev objašnjava da se na ovaj predmet vremenski primjenjuju uredbe br. 883/2004 i br. 987/2009. On dalje zaključuje da, s obzirom na to da žaliteljica, kada je počela odgajati svoju djecu, u Austriji nije bila ni zaposlena ni samozaposlena, sporna razdoblja odgoja djeteta ne zadovoljavaju uvjete iz članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009.

25. On u tom pogledu ističe da uredbe br. 883/2004 i br. 987/2009 nemaju za cilj usklađivanje, pa čak ni približavanje sustavâ socijalne sigurnosti država članica, nego samo njihovu koordinaciju. Pojedinci kao što je žaliteljica stoga ne mogu očekivati da njihovo preseljenje iz jedne države članice u drugu neće imati nikakav utjecaj na njihovu situaciju u području socijalne sigurnosti i da će nadležna tijela države članice u kojoj su radili zauvijek tretirati razdoblja odgoja djeteta dovršena u jednoj ili više država članica kao razdoblja navršena na njezinu državnom području.

26. Međutim, on usto smatra da su okolnosti koje se razmatraju u glavnom postupku slične onima koje su dovele do presude Reichel-Albert[6], donesene u kontekstu primjene Uredbe br. 1408/71 (koja je stavljena izvan snage i zamijenjena uredbama br. 883/2004 i br. 987/2009). U skladu s pristupom Suda u toj presudi i drugim ranijim presudama koje su također bile donesene na temelju Uredbe br. 1408/71 (to jest, presudama Elsen[7] i Kauer[8]), kako bi austrijsko zakonodavstvo primijenilo sporna razdoblja odgoja djeteta, bilo bi dovoljno utvrditi postojanje „dovoljne povezanosti" između tih razdoblja i valjanih razdoblja zaposlenja odnosno samozaposlenja navršenih u toj državi članici.

27. U tom pogledu, sud koji je uputio zahtjev naglašava da, iako se žaliteljica nije nalazila u Austriji u trenutku kada su njezina djeca bila rođena, ona je zapravo jedino u toj državi članici radila i navršila valjana razdoblja zaposlenja i samozaposlenja. Također objašnjava da, s obzirom na to da je tijekom spornih razdoblja odgoja djeteta Uredba br. 1408/71 još uvijek bila na snazi, postoje značajni razlozi, imajući u vidu upravo navedenu sudsku praksu Suda, za to da se na ta razdoblja primjeni kriterij „dovoljne povezanosti". Kada to ne bi bilo moguće, žaliteljica bi se nakon stupanja na snagu članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009 našla u situaciji koja je za njezine interese nepovoljnija od situacije u kojoj je bila prije toga. Takva promjena u njezinoj pravnoj situaciji nastupila bi dugo nakon što je navršila sporna razdoblja odgoja djeteta.

28. Posljedično, taj sud dvoji o tome treba li pitanje *primjenjivosti* austrijskog prava na sporna razdoblja odgoja djeteta riješiti *samo* s obzirom na članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009. Pita se može li, u predmetnom slučaju, zadirati u legitimna očekivanja koja je žaliteljica mogla imati na temelju sudske prakse Suda koja se odnosi na primjenu Uredbe br. 1408/71.

6 Presuda od 19. srpnja 2012. (C-522/10, EU:C:2012:475) (u daljnjem tekstu: presuda Reichel-Albert)

7 Presuda od 23. studenoga 2000. (C-135/99, EU:C:2000:647) (u daljnjem tekstu: presuda Elsen)

8 Presuda od 7. veljače 2002. (C-28/00, EU:C:2002:82) (u daljnjem tekstu: presuda Kauer)

29. U tom kontekstu, Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) odlučio je prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 tumačiti na način da se on protivi tomu da država članica koja je nadležna za odobravanje starosne mirovine i prema čijem je zakonodavstvu stjecateljica mirovine, uz iznimku tih razdoblja odgoja djeteta, cijeli svoj radni vijek bila radno aktivna kao zaposlena ili samozaposlena uzme u obzir razdoblja odgoja djeteta provedena u drugim državama članicama, samo zbog toga što stjecateljica mirovine, u trenutku u kojem je u skladu s propisima te države članice započelo uzimanje u obzir razdoblja odgoja djeteta za dotično dijete, nije bila ni zaposlena ni samozaposlena?

Ako odgovor na prvo prethodno pitanje bude niječan:

2. Treba li prvi dio članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009 tumačiti na način da država članica nadležna na temelju glave II. Uredbe br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti u skladu sa svojim zakonodavstvom općenito ne uzima u obzir razdoblja odgoja djeteta ili na način da ih samo u određenom slučaju ne uzima u obzir?”

30. Zahtjev za prethodnu odluku, koji nosi datum 13. listopada 2020., registriran je 4. studenoga 2020. Žaliteljica, PVA, češka, španjolska i austrijska vlada kao i Europska komisija podnijeli su pisana očitovanja.

31. Sve zainteresirane strane, uz iznimku češke vlade, zastupane su na raspravi održanoj 11. studenoga 2021.

IV. Analiza

32. Prema članku 44. stavku 2. Uredbe br. 987/2009, nadležna tijela države članice u kojoj je osoba bila zaposlena ili samozaposlena (u daljnjem tekstu: država članica A) moraju, za potrebe odobravanja starosne mirovine, uzeti u obzir razdoblja odgoja djeteta koja je ta osoba navršila u drugoj državi članici (u daljnjem tekstu: država članica B) *kao da su se djeca odgajala na njezinu državnom području*[9] ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

– razdoblja odgoja djeteta ne uzimaju se u obzir prema zakonodavstvu države članice B;

– zakonodavstvo države članice A prethodno se primjenjivalo na dotičnu osobu jer je ona u toj državi članici obavljala djelatnost u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe; te

– zakonodavstvo države članice A nastavilo se primjenjivati na tu osobu zato što je ona odnosnu djelatnost obavljala u trenutku u kojem je, u skladu sa zakonodavstvom te države članice, započelo uzimanje u obzir razdoblja odgoja djeteta za dotično dijete[10].

33. Sud koji je uputio zahtjev svojim pitanjima, koja ću redom razmotriti, traži od Suda da pojasni materijalno područje primjene te odredbe s dva aspekta.

[9] Članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 odražava opće načelo jednakog postupanja koje se nastoji kodificirati člankom 5. Uredbe br. 883/2004 (u tom pogledu također vidjeti uvodnu izjavu 5. potonje uredbe).

[10] Usput dodajem da članak 44. stavak 3. Uredbe br. 987/2009 jasno daje do znanja da se obveza predviđena stavkom 2. tog članka ne primjenjuje ako se na dotičnu osobu primjenjuje ili će se primjenjivati zakonodavstvo druge države članice zbog obavljanja djelatnosti zaposlenih ili samozaposlenih osoba.

34. Kao prvo, on se u biti pita je li sudsko rješenje koje je Sud usvojio u svojoj ranijoj sudskoj praksi (konkretnije, u presudi Reichel-Albert) primjenjivo i u kontekstu primjene članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009, u kojem slučaju su nadležna tijela države članice A, čak i ako treći od gore navedenih zahtjeva nije ispunjen, obvezna – pod uvjetom da između relevantnih razdoblja zaposlenja ili samozaposlenja navršenih na državnom području te države članice i razdoblja odgoja djeteta navršenih u državi članici B postoji dovoljna povezanost – na takva razdoblja primijeniti zakonodavstvo svoje države.

35. Konkretno, sud koji je uputio zahtjev želi doznati je li kriterij „dovoljne povezanosti" koji je Sud razvio u kontekstu primjene općih pravila sadržanih u Uredbi br. 1408/71, koja nije sadržavala nikakve posebne odredbe o razdobljima odgoja djeteta, i dalje relevantan te u kojoj mjeri, u situaciji u kojoj je pitanje primjenjivog nacionalnog zakonodavstva na takva razdoblja izravno uređeno člankom 44. stavkom 2. Uredbe br. 987/2009. To pitanje proizlazi iz toga što, u kontekstu glavnog postupka, sporna razdoblja odgoja djeteta, prema svemu sudeći, ne ispunjavaju treći uvjet iz te odredbe zato što žaliteljica nije bila ni zaposlena ni samozaposlena u Austriji u trenutku u kojem bi se u skladu s austrijskim zakonodavstvom takva razdoblja počela uzimati u obzir. Međutim, moglo bi se tvrditi da takva razdoblja ispunjavaju kriterij „dovoljne povezanosti" koji je Sud utvrdio u svojoj ranijoj sudskoj praksi.

36. Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev želi pojasniti, u odnosu na prvi od uvjeta navedenih u točki 32. ovog mišljenja, primjenjuje li se članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 samo na situacije u kojima država članica B u svojem zakonodavstvu, *načelno*, ne predviđa uzimanje u obzir razdoblja odgoja djeteta ili se također primjenjuje i na situacije u kojima takvo zakonodavstvo postoji, ali potonja država članica ne uzima u obzir to *konkretno* vrijeme posvećeno odgoju djece. Ako bi se usvojio prvi pristup, tada austrijsko pravo, u kontekstu glavnog postupka, u svakom slučaju *ne* bi bilo primjenjivo na sporna razdoblja odgoja djeteta ako bi belgijsko ili mađarsko pravo sadržavalo odredbu koja *načelno* omogućuje uzimanje u obzir takvih razdoblja. Međutim, primjena drugog pristupa zahtijevala bi ne samo da se provjeri postoji li takva zakonodavna odredba nego i to jesu li, u konkretnom slučaju, nadležna belgijska ili mađarska tijela *doista* uzela u obzir sporna razdoblja odgoja djeteta.

A. Prvo pitanje

37. Moja analiza prvog pitanja bit će strukturirana na sljedeći način. Prvo ću izložiti kriterij „dovoljne povezanosti" koji je Sud koristio u svojoj sudskoj praksi koja se odnosila na primjenu Uredbe br. 1408/71 (1.). Potom ću objasniti zašto taj kriterij više ne smatram relevantnim u kontekstu uredbi br. 883/2004 i br. 987/2009 i, konkretnije, u kontekstu primjene članka 44. stavka 2. potonje uredbe (2.). Naposljetku ću iznijeti nekoliko kratkih napomena o tome zašto smatram da žaliteljica ne može legitimno očekivati da će se na njezinu situaciju primjenjivati ranija sudska praksa Suda (3.).

1. Prošlost: presude Suda u predmetima Elsen, Kauer i Reichel-Albert i kriterij „dovoljne povezanosti"

38. Koliko shvaćam, sudska praksa Suda se prije stupanja na snagu uredbi br. 883/2004 i br. 987/2009 okretala oko pristupa sastavljenog od dvaju koraka, koji se temeljio na:

– primjenjivosti, u svjetlu općih kriterija utvrđenih u članku 13. stavku 2. Uredbe br. 1408/71, zakonodavstva države članice A na razdoblja odgoja djeteta navršena u državi članici B pod

uvjetom da postoji „povezanost” ili „dovoljna povezanost” između tih razdoblja i razdoblja zaposlenja navršenih u državi članici A (prvi korak); i

– obvezi, koja proizlazi iz prava Unije, da se s razdobljima odgoja djeteta navršenima u državi članici B u takvom zakonodavstvu postupa kao da su navršena u državi članici A (to jest, da se s takvim razdobljima jednako postupa) (drugi korak).

39. Taj pristup, sastavljen od dvaju koraka, prvi je put opisan u predmetu Elsen, koji je odnosio na odgoj djeteta u Francuskoj dok je majka odgovorna za njegov odgoj, do djetetova rođenja te nakon završetka porodiljnog dopusta, radila kao pogranični radnik u Njemačkoj, gdje je bila obveznik obveznog osiguranja. U tom je predmetu Sud zaključio da je na situaciju U. Elsen primjenjivo njemačko zakonodavstvo u području socijalne sigurnosti jer se mogla ustanoviti „povezanost” između razdoblja odgoja djeteta koja je navršila u Francuskoj i razdoblja koja je navršila u Njemačkoj zbog obavljanja svoje profesionalne djelatnosti u toj državi članici (prvi korak) [11]. Zatim je ispitao je li to zakonodavstvo u skladu s pravom Unije (konkretnije, s relevantnim odredbama Ugovora), s obzirom na to da je njime bio propisan uvjet koji je, u biti, pravo na starosnu mirovinu uvjetovao time da su djeca odgojena u Njemačkoj ili da se može smatrati da su tamo odgojena (drugi korak) [12].

40. Sud je u kontekstu prvog koraka istaknuo da, prema općim kriterijima iz članka 13. stavka 2. točaka (a) i (b) Uredbe br. 1408/71, osoba koja je zaposlena ili samozaposlena na državnom području jedne države članice podliježe zakonodavstvu u području socijalne sigurnosti te države članice čak i ako boravi na državnom području druge države članice [13]. U predmetnom se postupku nije moglo smatrati da je U. Elsen, u smislu te odredbe, bila „zaposlena” u Njemačkoj tijekom razdoblja koje je posvetila odgoju svojeg djeteta u Francuskoj. Međutim, Sud je utvrdio da se zbog postojanja „povezanosti” između tih razdoblja i razdoblja zaposlenja u Njemačkoj nije moglo smatrati da je U. Elsen prestala s obavljanjem svake „profesionalne djelatnosti” i da se zbog toga na nju primjenjuje zakonodavstvo države članice u kojoj je boravila (Francuska). Stoga je na razdoblja odgoja djeteta navršena u Francuskoj bilo primjenjivo njemačko pravo [14].

41. Sličan je pristup bio upotrijebljen i u predmetu Kauer. U tom je predmetu podnositeljica zahtjeva bila austrijska državljanka čije je troje djece rođeno u Austriji. Ona se 1970. preselila u Belgiju, gdje se brinula o svojoj djeci u punom radnom vremenu. Nastavila je raditi u rujnu 1975., nakon što se vratila u Austriju. Sud je utvrdio da iz presude Elsen jasno proizlazi da činjenica da je osoba poput L. Kauer radila u samo jednoj državi članici (Austrija) te da je u trenutku rođenja svoje djece podlijegala zakonodavstvu te države članice omogućuje da se utvrdi „dovoljna povezanost” između tih razdoblja odgoja djeteta i razdoblja osiguranja navršenih na temelju obavljanja profesionalne djelatnosti u toj državi članici [15]. Shodno tomu, Sud je u okviru prvog koraka, koji je opisan u točki 38. ovog mišljenja, utvrdio da je na razdoblja odgoja djeteta koja je L. Kauer navršila u Belgiji bilo primjenjivo austrijsko pravo.

42. Smatram da je Sud, u oba predmeta, svoj zaključak u pogledu prvog koraka, to jest zaključak da je na predmetna razdoblja odgoja djeteta primjenjivo zakonodavstvo države članice A (države članice zaposlenja), temeljio na činjenici da je podnositeljica zahtjeva ili obavljala profesionalnu djelatnost u toj državi članici ili se na nju iz nekog drugog razloga primjenjivalo njezino

[11] Točke 26. i 27. presude

[12] Točka 29. i sljedeće

[13] *Ibid*., točka 25.

[14] *Ibid*., točka 26.

[15] Vidjeti Kauer, točku 32. i sljedeće

zakonodavstvo zbog prijašnjeg plaćenog zaposlenja, *u trenutku* djetetova rođenja i početka tijeka razdoblja odnosno razdobljâ odgoja djeteta. Prema mojemu mišljenju, upravo je ta konkretna činjenica omogućila Sudu da zaključi da je između relevantnih valjanih razdoblja navršenih u državi članici A i razdoblja odgajanja djeteta navršenih u državi članici B postojala „povezanost" (Elsen) odnosno „dovoljna povezanost" (Kauer) [16].

43. U predmetu Reichel-Albert bila je riječ o drukčijem činjeničnom kontekstu. U tom se predmetu na roditelja koji je odgajao dijete, u trenutku djetetova rođenja (pa ni neposredno prije toga), nije primjenjivalo zakonodavstvo države članice A. Podnositeljica zahtjeva u glavnom postupku bila je njemačka državljanka koja se, baš kao podnositeljice zahtjeva u predmetima Elsen i Kauer, bavila profesionalnom djelatnosti u samo jednoj državi članici (to jest, Njemačkoj) prije nego što se preselila u drugu državu članicu (Belgiju). Međutim, za razliku od podnositeljica zahtjeva u oba ta predmeta, ona je nekoliko mjeseci boravila u Belgiji prije nego što je rodila prvo dijete. Potom je sa svojom djecom nekoliko godina živjela u Belgiji te tijekom tog razdoblja nije radila, nakon čega se vratila u Njemačku u kojoj je počela raditi [17].

44. Nadovezujući se na kriterij „dovoljne povezanosti" koji je primijenio u predmetima Elsen i Kauer, Sud je utvrdio da je na situaciju D. Reichel-Albert bilo primjenjivo njemačko zakonodavstvo iako razdoblja u kojima se to zakonodavstvo na nju primjenjivalo zbog njezina plaćenog zaposlenja u Njemačkoj nisu neposredno prethodila rođenju njezina prvog djeteta u Belgiji. Dva su elementa čini mi se osobito utjecala na odluku Suda. Prvo, D. Reichel-Albert radila je i plaćala doprinose u samo jednoj državi članici (Njemačkoj), kako prije tako i nakon što je svoje boravište privremeno premjestila u drugu državu članicu (Belgiju), u kojoj nikad nije radila [18]. Drugo, D. Reichel-Albert preselila se u Belgiju isključivo zbog obiteljskih razloga [19], i to izravno iz Njemačke, u kojoj je bila zaposlena sve do mjesec dana prije preseljenja.

45. Kao što sam to naveo u točki 38. ovog mišljenja, sva tri gore izložena predmeta smještena su u kontekst primjene Uredbe br. 1408/71. Ta je uredba, u članku 13. stavku 2., predviđala opća kolizijska pravila u području socijalne sigurnosti, ali nije sadržavala niti jednu odredbu o razdobljima odgoja djeteta. Suočen s pravnom prazninom, Sud je utvrdio (u prvom koraku, opisanom u točki 38. ovog mišljenja) da se zakonodavstvo države članice u kojoj je dotična osoba radila nastavlja primjenjivati i na razdoblja odgoja djeteta navršena u državi članici različitoj od te države članice, pod uvjetom da su takva razdoblja u bitnome „dovoljno povezana" s relevantnim „valjanim" razdobljima profesionalne djelatnosti navršenima na njezinu državnom području.

46. Sud se tek nakon dovršetka te ocjene pozabavio relevantnim odredbama Ugovora koje se odnose na slobodu kretanja radnika i građana te pitanjem usklađenosti s primarnim pravom Unije (drugi korak). Da istaknem samo jedan primjer – Sud je u predmetu Reichel-Albert, tek nakon što je utvrdio da između spornih razdoblja odgoja djeteta u inozemstvu i relevantnih valjanih razdoblja zaposlenja koja je podnositeljica zahtjeva navršila u Njemačkoj postoji „dovoljna povezanost", što je značilo da se na takva razdoblja odgoja djeteta u inozemstvu *primjenjuje* njemačko zakonodavstvo (prvi korak), donio zaključak da je njemačko zakonodavstvo protivno

[16] Možda je zanimljivo istaknuti da je podnositeljica zahtjeva u predmetu Kauer zapravo prestala raditi te je postala nezaposlena u Austriji podosta prije nego što je rodila djecu. Prema mojemu mišljenju, Sud je na zaključak da se na L. Kauer tijekom razdoblja u kojima je odgajala svoju djecu u Belgiji ipak nastavilo primjenjivati austrijsko zakonodavstvo navela činjenica da se ona nije nastanila u Belgiji dok joj se nije rodilo najmlađe dijete.

[17] Presuda Reichel-Albert donesena je nakon što je članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 stupio na snagu, ali je Sud utvrdio da je činjenično stanje predmeta vremenski podlijegalo prethodnom aktu namijenjenom koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, to jest Uredbi br. 1408/71, a ne uredbama br. 883/2004 i br. 987/2009.

[18] Vidjeti presudu Reichel-Albert, točku 35.

[19] *Ibid.*

članku 21. UFEU-a (drugi korak), a takav je zaključak donio zato što bi se prema D. Reichel-Albert, iako ona nikada nije bila zaposlena ni samozaposlena u Belgiji, postupalo nepovoljnije nego što bi to bio slučaj da nije ostvarila svoju slobodu kretanja na temelju Ugovorâ [20].

47. Nakon kratkog izlaganja sudske prakse Suda u vezi s Uredbom br. 1408/71, sada ću se usmjeriti na trenutačnu situaciju i objasniti zašto, prema mojemu mišljenju, kriterij „dovoljne povezanosti" nije relevantan za postupak poput onog koji se vodi u predmetnom slučaju, na koji se primjenjuje članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009.

2. Trenutačna situacija: članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 i zašto kriterij „dovoljne povezanosti" više nije relevantan

48. S obzirom na kronologiju činjeničnog stanja o kojem je riječ u glavnom postupku, kako je opisano u točkama 16. do 20. ovog mišljenja, i datum stupanja Uredbe br. 987/2009 na snagu, smatram očitim da je ta uredba vremenski primjenjiva na ovaj predmet [21]. To ne osporava ni sud koji je uputio zahtjev ni stranke glavnog postupka, a ni zainteresirane strane. Shodno tomu, ovaj se predmet razlikuje od predmeta Elsen, Kauer i Reichel-Albert, barem utoliko što su postupci u tim predmetima bili potpuno izvan vremenskog područja primjene te uredbe [22].

49. Stranke glavnog postupka i zainteresirane strane usto se slažu da se žaliteljica, u kontekstu glavnog postupka, ne može pozivati na članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 zato što ona na datum na koji bi se sporna razdoblja odgoja djeteta počela uzimati u obzir prema austrijskom pravu nije bila ni zaposlena ni samozaposlena u Austriji. Kao što je to navedeno u točki 32. ovog mišljenja, iz trećeg zahtjeva predviđenog u članku 44. stavku 2. Uredbe br. 987/2009 proizlazi da se za osobu može smatrati da „obavlja" profesionalnu djelatnost u državi članici A (u ovom je predmetu to Austrija) i na datum na koji se, prema zakonodavstvu te države članice, sporna razdoblja počinju uzimati u obzir u odnosu na dotično dijete. Prema austrijskom pravu, taj bi datum bio 1. siječnja 1988. [23]. Žaliteljica je u to vrijeme već bila izvan Austrije više od godinu dana, studirajući u Ujedinjenoj Kraljevini, nakon čega se nastanila u Belgiji, gdje su rođena oba njezina djeteta.

50. Sud koji je uputio zahtjev ističe da je činjenično stanje o kojem je riječ u glavnom postupku slično onomu iz predmeta Reichel-Albert, s obzirom na to da razdoblje tijekom kojeg se na podnositeljicu zahtjeva primjenjivalo zakonodavstvo države članice A zbog njezine profesionalne djelatnosti u toj državi članici nije, ni u tom predmetu, neposredno prethodilo rođenju njezine djece. On bi stoga htio doznati je li sudsko rješenje iz predmeta Reichel-Albert primjenjivo na predmetni slučaj. Ako jest, on smatra da žaliteljica ima pravo na to da se razdoblja odgoja djeteta koja je navršila u Belgiji i Mađarskoj uzmu u obzir.

51. Ističem da su pred Sudom u tom pogledu iznesene dvije različite argumentacije.

[20] *Ibid.*, t. 40. do 42.

[21] Kao što je na to Sud podsjetio u presudi Reichel-Albert (u točkama 25. i 26.), zakonodavac Europske unije je člankom 97. Uredbe br. 987/2009 kao datum stupanja te uredbe na snagu odredio 1. svibnja 2010. U kontekstu glavnog postupka PVA je odluku koju žaliteljica pobija donio 29. prosinca 2017., podosta nakon što je Uredba br. 987/2009 stupila na snagu. Ta se uredba već primjenjivala kada je žaliteljica podnijela PVA-u zahtjev za starosnu mirovinu.

[22] Vidjeti, primjerice, točke 27. i 28. presude Reichel-Albert.

[23] PVA je na raspravi objasnio da se, u skladu s člankom 231. stavkom 3. ASVG-a, razdoblja odgoja djeteta počinju uzimati u obzir od prvog punog kalendarskog mjeseca koji slijedi datum na koji su uvjeti iz članaka 227.a i 228.a tog zakona ispunjeni. Iz spisa predmeta se čini da je žaliteljica svoje prvo dijete rodila u prosincu 1987.

52. S jedne strane, žaliteljica, koju u tom pogledu podupiru Komisija i češka vlada, navodi da je Sud vezan logikom kojom se vodio pri donošenju presude Reichel-Albert, što znači da, u činjenično sličnim slučajevima, o razdobljima odgoja djeteta navršenima u inozemstvu koja nisu obuhvaćena *materijalnim* područjem primjene članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009 (iako jesu obuhvaćena *vremenskim* područjem primjene te uredbe) treba i dalje odlučivati u skladu s člankom 21. UFEU-a i kriterijem „dovoljne povezanosti". U suprotnom bi članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 doveo do toga da bi se prema podnositeljima zahtjeva za starosnu mirovinu postupalo nepovoljnije nego što bi se prema njima postupalo prije stupanja na snagu te uredbe. U kontekstu glavnog postupka, žaliteljica bi se našla u financijski lošijoj situaciji zbog puke činjenice što je svoju djecu odlučila odgajati u državi članici različitoj od Austrije. Naime, da je ostala u Austriji, austrijsko bi zakonodavstvo zahtijevalo od PVA-a da takva razdoblja u cijelosti uzme u obzir.

53. S druge strane, PVA te austrijska i španjolska vlada u bitnome smatraju da je kriterij iz presude Reichel-Albert, koji se temeljio na postojanju „povezanosti" ili „dovoljne povezanosti" između razdoblja profesionalne djelatnosti navršenih u državi članici A i razdoblja odgoja djeteta navršenih u državi članici B, zamijenjen kriterijima iz članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009, što znači da Sud više ne može primjenjivati prvonavedeni kriterij.

54. Slažem se s tim potonjim stajalištem.

55. Kao prvo, za početak bih htio istaknuti da, kada je riječ o uzimanju u obzir razdoblja odgoja djeteta u inozemstvu, članak 21. UFEU-a zahtijeva, prema gore izloženoj sudskoj praksi, da država članica čije je zakonodavstvo proglašeno primjenjivim na određenu situaciju u kojoj je osoba ostvarila svoju slobodu kretanja i odlučila svoje dijete odnosno djecu odgajati u drugoj državi članici postupa s tom situacijom kao da je bila dovršena na njezinu državnom području [24].

56. Prema mojemu mišljenju, to se pravilo donošenjem članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009 nije promijenilo. Uvjeti navedeni u toj odredbi ograničavaju *samo* vrste situacija u kojima je zakonodavstvo države članice A moguće proglasiti primjenjivim na određenu situaciju odgoja djeteta u inozemstvu [25], ali ni na koji način ne utječu na obveze kojima država članica A podliježe za slučaj da se pravo te države članice proglasi primjenjivim na takvu situaciju. Stoga ne treba izgubiti iz vida činjenicu da, iako su dva koraka koja su opisana u točki 38. ovog mišljenja sada utvrđena u jednoj zakonodavnoj odredbi, obveze koje iz te odredbe proizlaze i dalje su dvojake: (i) država članica A mora primijeniti svoje zakonodavstvo na razdoblja odgoja djeteta navršena u državi članici B ako su ispunjeni uvjeti iz članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009 i, (ii) ako je tako te je zakonodavstvo države članice A primjenjivo, ta država članica s tim razdobljima mora postupati kao da su navršena na njezinu državnom području.

57. Te mi napomene omogućuju da točno odredim što je stvarni problem u ovom predmetu. Nije riječ o tome da bi se prema žaliteljici na temelju austrijskog zakonodavstva moglo postupati nepovoljnije samo zato što je živjela u dvjema drugim državama članicama dok je odgajala svoju

[24] To jasno proizlazi iz presuda Elsen (t. 33. do 36.), Kauer (t. 43. i 44.) i Reichel-Albert (t. 38. do 44.).

[25] U usporedbi sa situacijama koje bi bile obuhvaćene kriterijem „dovoljne povezanosti" koji je Sud koristio u kontekstu primjene Uredbe br. 1408/71.

djecu (to očito nije dopušteno na temelju članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009) [26]. Umjesto toga, riječ je o tome da su uvjeti koji ograničavaju *primjenjivost* austrijskog zakonodavstva uže definirani u toj odredbi nego što su to bili u sudskom rješenju iz presude Reichel-Albert.

58. Kao drugo, smatram očitim da bi zahtjevi iz članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009 – kada bi pravo Unije državama članicama nametalo obveze da primijene svoje zakonodavstvo na razdoblja odgoja djeteta u inozemstvu koje su opsežnije od onih koje im već nameće ta odredba – činili tek jedan od skupova okolnosti u kojima je država članica A dužna primijeniti svoje zakonodavstvo na razdoblja odgoja djeteta navršena u državi članici B.

59. Moram priznati da bih takvom tumačenju članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009 bio naklonjeniji da je *tekst* te odredbe *barem donekle nedorečen ili dvosmislen*. Međutim, prema mojemu viđenju, ta odredba ni najmanje ne upućuje na postojanje mogućnosti da bi pravo Unije državi članici u kojoj je podnositelj zahtjeva za starosnu mirovinu bio zaposlen ili samozaposlen nametalo ikakve takve dodatne obveze. Kao što sam to naveo u točki 45. ovog mišljenja, Sud je kriterij „dovoljne povezanosti" oblikovao u odnosu na opće kriterije iz Uredbe br. 1408/71, a ne u odnosu na sam članak 21. UFEU-a (koji je u predmetima Elsen, Kauer i Reichel-Albert služio kao temelj obveze države članice A, u okviru drugog koraka, da s razdobljima odgoja djeteta u inozemstvu postupa kao da su navršena na njezinu državnom području) [27]. Budući da je ta uredba sada stavljena izvan snage i zamijenjena uredbama br. 883/2004 i br. 987/2009, čiji se članak 44. stavak 2. izričito odnosi na to konkretno pitanje, čini se sasvim logičnim zaključiti da su pravila sadržana u toj odredbi poništila sve prijašnje pokušaje Suda da odredi uvjete pod kojima će se zakonodavstvo države članice A primjenjivati na razdoblja odgoja djeteta navršena u državi članici B.

60. Naravno, to nije, i ne može biti, kraj priče jer je usto potrebno sagledati namjeru zakonodavca koja stoji iza članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009 i razmotriti idu li okolnosti *donošenja* te odredbe u prilog navedenom tumačenju. U tom pogledu ističem da zakonodavna povijest članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009 otkiva da je on uveden ne samo kako bi se odrazile presude Suda u predmetima Elsen i Kauer već i kako bi se *odredilo* njihovo područje primjene [28]. Stoga se, prema mojemu mišljenju, valjano može pretpostaviti da je zakonodavac *svjesno odabrao* ne uputiti na kriterij „povezanosti" odnosno „dovoljne povezanosti" koji je Sud razvio, odlučivši se

[26] U tom pogledu u potpunosti dijelim Komisijino stajalište da su uredbe br. 883/2004 i br. 987/2009 usvojene kako bi se utvrdila posebna pravila o nadležnosti kojima je cilj unaprijediti, a ne ograničiti, slobodu kretanja građana Unije. To je nedvojbeno točno te Sud zapravo dosljedno ističe da je upravo radi osiguravanja slobode kretanja zaposlenih i samozaposlenih osoba unutar Unije, uz poštovanje načela jednakog postupanja prema njima u različitim nacionalnim zakonodavstvima, Uredbom br. 1408/71, a zatim Uredbom br. 883/2004 uspostavljen sustav koordinacije koji se, među ostalim, odnosi na određivanje jednog ili više zakonodavstava primjenjivih na te osobe (vidjeti presudu od 23. siječnja 2019., Zyla (C-272/17, EU:C:2019:49, t. 37. i navedenu sudsku praksu)).

[27] Naravno, to ne znači da uvjeti prema kojima će se zakonodavstvo države članice primjenjivati na određen prekogranični slučaj povezan sa socijalnom sigurnosti mogu, sami po sebi, nametnuti neopravdana ograničenja slobodi kretanja građana Unije. Unatoč tomu, ne smije se iz vida izgubiti činjenica da se članak 21. UFEU-a temelji na logici da, kako jasno proizlazi iz njegova prvog stavka, „[s]vaki građanin Unije ima pravo slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, *podložno ograničenjima i uvjetima utvrđenima u Ugovorima i u mjerama usvojenima radi njihove provedbe*" (moje isticanje). Iako ta odredba nije otvoren poziv zakonodavcu da zadire u temeljna načela tog prava, smatram poprilično očitim da, u području socijalne sigurnosti, on zasigurno može, među ostalim, redefinirati pravne kriterije prema kojima osoba koja je ostvarila svoju slobodu kretanja može navoditi da je zakonodavstvo države članice njezina državljanstva i dalje na nju primjenjivo.

[28] Vidjeti uvodne izjave 12. i 14. Uredbe br. 987/2009. Vidjeti također uvodnu izjavu 13. Stajališta Europskog parlamenta usvojenog u prvom čitanju 9. srpnja 2008. s ciljem usvajanja uredbe (P6_TC1-COD(2006)0006).

umjesto toga za konkretniji zahtjev da osoba i dalje podliježe zakonodavstvu države članice A zbog toga što je na datum kada bi se prema zakonodavstvu te države članice počela uzimati u obzir razdoblja odgoja djeteta, bila zaposlena ili samozaposlena u toj državi članici [29].

61. Usto bih dodao da je zakonodavac Unije, kako se čini, u mnoštvu drugih odredbi u uredbama br. 883/2004 i br. 987/2009 ne samo odrazio već i pojasnio sudsku praksu (a u nekim slučajevima možda čak i od nje odstupio) koju je Sud razvio u kontekstu primjene Uredbe br. 1408/71 [30]. Rekao bih da to jasno proizlazi iz uvodne izjave 3. Uredbe br. 883/2004, koja potvrđuje želju zakonodavca da modernizira i pojednostavi odredbe prethodne uredbe, s obzirom na to da je ona postala složenija i opsežnija zbog brojnih izmjena i ažuriranja radi uzimanja u obzir, među ostalim, raznih presuda Suda.

62. Budući da je Uredba br. 987/2009 stupila na snagu nakon donošenja presuda Elsen i Kauer (premda prije donošenja presude Reichel-Albert), zakonodavac je članak 44. stavak 2. te uredbe mogao sročiti, da je to htio, na način da u njega potpuno i jasno ugradi tumačenje koje je Sud pružio u prvim dvama presudama. Međutim, odlučio je to ne učiniti. S obzirom na te okolnosti, mora se utvrditi da činjenica da se u članku 44. stavku 2. Uredbe br. 987/2009 ne poziva izričito na kriterij „povezanosti" odnosno „dovoljne povezanosti" upućuje na to da je zakonodavac namjerno htio ograničiti primjenu logike iz presuda Elsen i Kauer te predvidjeti samo mogućnost da se zakonodavstvo države članice A primjenjuje na razdoblja odgoja djeteta navršena u državi članici B pod uvjetima koji su u toj odredbi izričito navedeni.

63. Slažem se s Komisijom da zakonodavac nije mogao, kada je usvajao članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009, znati da će Sud presudom Reichel-Albert proširiti opseg kriterija „dovoljne povezanosti". Da je navedena presuda donesena prije usvajanja te odredbe, možda bi je drukčije formulirao. Međutim, nije na Sudu da o tome nagađa. Budući da je zakonodavac u članku 44. stavku 2. Uredbe br. 987/2009 izričito uredio pitanje uzimanja u obzir razdoblja odgoja djeteta u inozemstvu, smatram da eventualne promjene uvjeta pod kojima država članica A mora primijeniti svoje zakonodavstvo na takva razdoblja od sada na dalje može izvršiti samo zakonodavac.

64. Kao treće, pobliža analiza *svrhe* uredbi br. 883/2004 i br. 987/2009 osnažuje moje uvjerenje da je potrebno odoljeti kušnji da se obveze koje su sada sadržane u članku 44. stavku 2. potonje uredbe dopune skupom nepisanih pravila proizašlih iz sudske prakse. Kao što to jasno proizlazi iz članka 11. stavka 1. Uredbe br. 883/2004, jedno od ključnih načela koordinacije nacionalnih sustava socijalne sigurnosti jest to da se treba primjenjivati zakonodavstvo *samo jedne* države članice [31]. U tom kontekstu, članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 predviđa iznimku od pravila

[29] U prvotnom se Prijedlogu Komisije činilo da članak 44. još više odstupa od sudskog rješenja iz presuda Elsen i Kauer jer je predviđao sljedeće: „Ne dovodeći u pitanje nadležnost države članice određene u skladu s odredbama glave II. Uredbe (EZ) br. 883/2004, ustanova države članice u kojoj je korisnik mirovine *najdulje boravio tijekom dvanaest mjeseci nakon rođenja djeteta* mora uzeti u obzir razdoblja djetetova obrazovanja u drugoj državi članici, pod uvjetom da zakonodavstvo druge države članice nije na dotičnu osobu primjenjivo na temelju obavljanja djelatnosti u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe" [neslužbeni prijevod] (moje isticanje) (vidjeti Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (COM(2006) 16 *final*).

[30] Vidjeti, primjerice, logiku koju je Sud slijedio u presudi od 11. travnja 2013., Jeltes i dr. (C-443/11, EU:C:2013:224, t. 32.). Taj se predmet odnosio na tumačenje članka 65. Uredbe br. 883/2004 i na pitanje je li se tom odredbom htjelo odraziti sudsku praksu Suda o prethodno primjenjivoj odredbi (a to je bio članak 71. Uredbe br. 1408/71) ili se od te sudske prakse htjelo odstupiti.

[31] Za općenito objašnjenje kolizijskih pravila sadržanih u uredbama br. 883/2004 i br. 987/2009 vidjeti Lhernould, J. P., „New rules on conflicts: regulations 883/2004 and 987/2009", *ERA Forum*, sv. 12., 2011., str. 25. do 38.

o nadležnosti sadržanih u glavi II. Uredbe br. 883/2004 kako bi državu članicu koja na temelju tih pravila više nije nadležna učinio obveznom uzeti u obzir razdoblja odgoja djeteta navršena u drugim državama članicama [32].

65. Prema mojemu mišljenju, ograničenja takve iznimke moraju se jasno odrediti. Kao što je to Sud više puta utvrdio, odredbe glave II. Uredbe br. 883/2004 čine *cjelovit* i ujednačen sustav kolizijskih pravila čiji je cilj, s jedne strane, spriječiti da osobama koje ulaze u područje primjene te uredbe zbog nepostojanja zakonodavstva koje se na njih primjenjuje bude uskraćena zaštita u području socijalne sigurnosti i, s druge strane, izbjeći istodobnu primjenu više nacionalnih zakonodavstava i komplikacije koje iz toga mogu proizaći [33]. Članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 pomalo je jedinstvena odredba zato što u njemu propisano pravilo o nadležnosti – koje zahtijeva da država članica A primijeni svoje zakonodavstvo na razdoblja odgoja djeteta u inozemstvu – ne dovodi u pitanje činjenicu da prema kriterijima iz glave II. Uredbe br. 883/2004 država članica B sasvim valjano može biti država članica čije se zakonodavstvo u redovnim okolnostima primjenjuje na dotičnu osobu. Posljedično, važno je da nadležna tijela države članice A mogu *u potpunosti* razumjeti pod kojim se uvjetima njezino zakonodavstvo primjenjuje na razdoblja odgoja djeteta koja je navršio netko tko, u relevantno vrijeme, nije bio ni „zaposlen" ni „samozaposlen" u toj državi članici (članak 11. stavak 3. točka (a) Uredbe br. 883/2004) niti je boravio na njezinu državnom području (članak 11. stavak 3. točka (e) te uredbe). Ako bi u pogledu takvih obveza postojale ikakve dvojbe, učinkovitost (*effet utile*) članka 44. stavka 2. nužno bi bila ugrožena.

66. Za razliku od žaliteljice i Komisije smatram da sva ta prethodna razmatranja, u kontekstu primjene članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009, znače da država članica nije dužna primijeniti svoje zakonodavstvo na razdoblja odgoja djeteta navršena u jednoj ili više drugih država članica samo zato što su takva razdoblja „povezana" s valjanim razdobljima koja su prethodno navršena na njezinu državnom području. Ona to mora učiniti samo kada su ispunjeni svi uvjeti iz te odredbe, koje sam naveo u točki 32. ovog mišljenja.

67. Za kraj bih htio naglasiti činjenicu da, prema mojemu mišljenju, financijske posljedice do kojih bi došlo, u kontekstu glavnog postupka, zbog primjene austrijskog, belgijskog ili mađarskog prava na sporna razdoblja odgoja djeteta ne bi trebale utjecati na odgovor koji treba dati na prvo pitanje. Mislim da to bi li se žaliteljica zbog primjene materijalnih propisa države članice B na njezinu situaciju, umjesto onih države članice A, našla u financijski lošijem položaju ne može utjecati na zaključak Suda. Propisi koji su predviđeni kao primjenjivi na razdoblja odgoja djeteta u inozemstvu ponekad će ići u prilog dotičnoj osobi, a ponekad neće.

68. U vezi s tim podsjećam na to da primarno pravo Unije ne jamči radniku da odlazak u državu članicu različitu od države članice njegova državljanstva neće ni na koji način utjecati na njegovu situaciju u smislu socijalne sigurnosti, s obzirom na to da takvo preseljenje, vodeći računa o postojećim razlikama između sustava i zakonodavstava država članica u području socijalne sigurnosti, može, ovisno o slučaju, za dotičnu osobu biti više ili manje povoljno u tom pogledu [34]. U tom kontekstu, uredbe br. 883/2004 i br. 987/2009 nisu namijenjene usklađivanju pa čak ni približavanju, nego samo uspostavljanju sustava koordinacije za, među ostalim, određivanje

[32] Vidjeti Jorens, Y. i Van Overmeiren, F., „General Principles of Coordination in Regulation 883/2004", *European Journal of Social Security*, sv. 11., 2009., str. 66.

[33] Vidjeti, u tom smislu, presudu od 5. ožujka 2020., Pensionsversicherungsanstalt (Davanje za rehabilitaciju) (C-135/19, EU:C:2020:177, t. 46.). Tvrdi se da sustav koordinacije iz glave II. Uredbe br. 883/2004 ima *isključujući učinak* s obzirom na to da se ne može primjenjivati ni jedno zakonodavstvo osim onog predviđenog tim sustavom. U tom pogledu, vidjeti Jorens, Y. i Van Overmeiren, F., „General Principles of Coordination in Regulation 883/2004", *European Journal of Social Security*, sv. 11., 2009., str. 72.

[34] Vidjeti presudu od 23. siječnja 2019., Zyla (C-272/17, EU:C:2019:49, t. 45. i navedenu sudsku praksu).

zakonodavstva koje se primjenjuje na zaposlene osobe koje se, u raznim okolnostima, koriste svojim pravom na slobodu kretanja [35]. Činjenica da učinak ostvarivanja slobode kretanja može, ovisno o okolnostima, u različitoj mjeri povoljno ili nepovoljno utjecati na dotičnu osobu izravna je posljedica odluke da se zadrže razlike između zakonodavstava država članica [36].

3. Žaliteljica nije mogla legitimno očekivati da će se na njezinu situaciju primjenjivati ranija sudska praksa Suda

69. Nakon što sam objasnio zašto smatram da se sudsko rješenje iz presude Reichel-Albert ne može primijeniti na ovaj predmet, radi cjelovitosti želim se osvrnuti na žaliteljičin argument da je legitimno očekivala da će se na sporna razdoblja odgoja djeteta primjenjivati austrijsko pravo s obzirom na to da je takva razdoblja navršila mnogo prije nego što je Uredba br. 987/2009 stupila na snagu i da bi tada zadovoljavala kriterij „povezanosti" odnosno „dovoljne povezanosti" utvrđen presudama Elsen i Kauer.

70. PVA i austrijska vlada na taj argument odgovaraju da, u kontekstu glavnog postupka, žaliteljica nije mogla imati takva legitimna očekivanja. Kao prvo, kada se preselila u Belgiju i Mađarsku, Austrija nije bila država članica, a presude Kauer i Elsen još nisu bile donesene. Kao drugo, žaliteljica u pogledu takvih razdoblja nije stekla nikakva prava dok 2017. nije zatražila da joj se odobri starosna mirovina.

71. Slažem se s PVA-om i austrijskom vladom da žaliteljica, u trenutku kada se 1987. preselila u Belgiju odnosno 1991. u Mađarsku, nikako nije mogla misliti da ostvaruje svoje pravo na slobodu kretanja na temelju članka 21. UFEU-a i da bi, stoga, mogla imati pravo na to da PVA tretira razdoblja koja je navršila u tim drugim državama članicama kao da su ona bila navršena na austrijskom državnom području. U skladu s člankom 2. Akta o uvjetima pristupanja Republike Austrije, Republike Finske i Kraljevine Švedske te o izmjenama Ugovora na kojima se temelji Europska unija [37], odredbe izvornih Ugovora i akti koje su institucije usvojile prije pristupanja Austrije Uniji počeli su tu državu članicu obvezivati tek 1. siječnja 1995.

72. Međutim, ako bismo tu stali s analizom, zanemarili bismo činjenicu da, kada je riječ o predmetima u području mirovinskog osiguranja, relevantan datum za određivanje vremenski primjenjivih pravila jest datum na koji je osoba podnijela zahtjev za starosnu mirovinu. U žaliteljičinu slučaju, taj „ključan" datum je 11. listopada 2017. Austrija je tada doista bila dio Europske unije.

73. Iz presude Kauer jasno proizlazi da su, u takvim okolnostima, za utvrđenje žaliteljičina prava na mirovinu, čak i na temelju razdoblja osiguranja navršenih prije pristupanja Austrije Uniji, nadležna austrijska tijela koja to trebaju učiniti u skladu s pravom Unije i, osobito, u skladu s odredbama Ugovora koje se odnose na slobodno kretanje radnika ili na slobodu svakog građanina

[35] Vidjeti uvodnu izjavu 1. Uredbe br. 883/2004. Sustav kolizijskih pravila uspostavljen tom uredbom djeluje na način da zakonodavcu svake države članice oduzima *samo* ovlast da svojevoljno odredi doseg i pretpostavke primjene svojeg nacionalnog zakonodavstva u pogledu osoba koje su mu podvrgnute i u pogledu područja na kojem nacionalni propisi proizvode učinke (vidjeti presudu od 23. siječnja 2019., Zyla (C-272/17, EU:C:2019:49, t. 38. i navedenu sudsku praksu)). U skladu s člankom 48. UFEU-a, taj sustav ne dira u nadležnost država članica u tom području, pod uvjetom da one djeluju u skladu s pravom Unije, a osobito u skladu sa svrhom tih uredbi i odredbama UFEU-a koje se odnose na slobodno kretanje osoba.

[36] Vidjeti, slično tomu, mišljenje nezavisnog odvjetnika N. Jääskinena u predmetu Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:114, t. 43., 45. i 46.).

[37] SL 1994., C 241, str. 9. i SL 1995., L 1, str. 1.

Unije da se kreće i boravi na državnom području država članica [38]. Predmet u glavnom postupku ne odnosi se na priznavanje navodno već stečenih prava na temelju prava Unije prije pristupanja Austrije, nego se tiče pitanja je li PVA, time što je u prosincu 2017. odbio uzeti u obzir sporna razdoblja odgoja djeteta, povrijedio pravila Unije koja su, *tada*, obvezivala Austriju [39].

74. Nakon što sam to razjasnio, mišljenja sam, suprotno onomu što žaliteljica tvrdi, da ona nije mogla legitimno očekivati da će se pitanje *primjenjivosti* austrijskog prava na takva razdoblja riješiti pomoću kriterija „povezanosti" odnosno „dovoljne povezanosti" utvrđenog u presudama Elsen i Kauer (u pogledu uvjeta sadržanih u Uredbi br. 1408/71), a ne pomoću pravila sadržanih u uredbama br. 883/2004 i br. 987/2009.

75. U tom pogledu ističem da je Sud više puta utvrdio da se načelo zaštite legitimnih očekivanja ne može proširiti do te mjere da, „općenito govoreći, sprečava primjenu novog pravila na buduće učinke situacija nastalih za vrijeme važenja starog pravila" [40]. Međutim, kako bi se osigurala zaštita legitimnih očekivanja, materijalnopravne odredbe prava Unije treba tumačiti na način da se ne primjenjuju na „okolnosti nastale prije njihova stupanja [na snagu]" osim u mjeri u kojoj „iz njihovog teksta, svrhe ili strukture proizlazi da im treba pripisati takav učinak" [41].

76. U ovom predmetu, datum stupanja na snagu uredbi br. 883/2004 i br. 987/2009 (1. svibnja 2010.) ne znači da se, za potrebe određivanja žaliteljičine starosne mirovine u glavnom postupku, na sporna razdoblja odgoja djeteta mora primjenjivati prethodno primjenjiva uredba, to jest Uredba br. 1408/71. To jasno proizlazi iz članka 87. stavka 2. Uredbe br. 883/2004, koji se također primjenjuje na Uredbu br. 987/2009 na temelju članka 93. potonje, te u bitnome predviđa da se za potrebe određivanja prava stečenih na temelju Uredbe br. 883/2004 u obzir uzima bilo koje relevantno razdoblje navršeno prije stupanja te uredbe na snagu [42].

77. Prema mojem mišljenju, iz te odredbe jasno proizlazi da, u glavnom postupku, žaliteljica nije mogla legitimno očekivati da će se na njezinu prošlu situaciju primjenjivati Uredba br. 1408/71 i s njom povezana sudska praksa. Posljedično, iako su sporna razdoblja odgoja djeteta navršena prije stupanja na snagu Uredbe br. 987/2009, na pitanje čije je nacionalno zakonodavstvo primjenjivo na takva razdoblja mora se odgovoriti *isključivo* s obzirom na članak 44. stavak 2. te uredbe.

[38] Vidjeti točku 45. presude Kauer. Podsjećam na to da je Sud u tom predmetu utvrdio da je sporno zakonodavstvo dovodilo do različitog postupanja jer je razdoblja odgoja djeteta navršena u Austriji automatski uzimalo u obzir, dok je takva razdoblja provedena u drugoj državi članici (Belgiji) uzimalo u obzir samo pod uvjetom da je dotična osoba na temelju saveznog austrijskog zakonodavstva primala novčanu rodiljnu naknadu ili ekvivalentnu naknadu. Kao što je to nezavisna odvjetnica E. Sharpston zaključila u jednom drugom predmetu, Sud je bio prešutno spreman smatrati da je L. Kauer ostvarila prava na slobodno kretanje predviđena pravom Unije iako se „kretanje" o kojem je riječ dogodilo prije pristupanja Austrije Uniji (vidjeti mišljenje nezavisne odvjetnice E. Sharpston u predmetu Wieland i Rothwangl (C-465/14, EU:C:2016:77, t. 50. i 51.)).

[39] Vidjeti, po analogiji, presudu od 30. studenoga 2000., Österreichischer Gewerkschaftsbund (C-195/98, EU:C:2000:655, t. 53. i 54.). Nezavisni odvjetnik F. G. Jacobs u svojem je mišljenju u tom predmetu (EU:C:2000:50, t. 147.) utvrdio, prema mojemu mišljenju pravilno, da bi drukčije utvrđenje radnike migrante koji žele raditi u „novoj državi članici" ili napustiti tu državu kako bi radili u „staroj državi članici" dovelo u nelogično nepovoljan položaj u usporedbi s radnicima koji se kreću unutar područja sastavljenog od „starih država članica".

[40] Vidjeti, primjerice, presude od 16. svibnja 1979., Tomadini (84/78, EU:C:1979:129, t. 21.) i od 6. listopada 2015., Komisija/Andersen (C-303/13 P, EU:C:2015:647, t. 49. i navedenu sudsku praksu).

[41] Vidjeti presudu od 6. listopada 2015., Komisija/Andersen (C-303/13 P, EU:C:2015:647, t. 50.). Vidjeti također sažetak te sudske prakse koji je nezavisni odvjetnik M. Bobek iznio u svojem mišljenju u predmetu E. B. (C-258/17, EU:C:2018:663, t. 47.). Usput ističem da je on u točki 48. svojeg mišljenja utvrdio da isti pristup postoji i u kontekstu pristupanja nove države članice Europskoj uniji, u pogledu nacionalne primjene (novih) pravila Unije: prošle činjenice (to jest činjenice nastale prije pristupanja) mogu se uzeti u obzir ako su relevantne te ih je potrebno (ponovno) ocijeniti u postupku primjene novog zakona/novih zakona donesenog/ih nakon pristupanja.

[42] S druge strane, članak 87. stavak 5. Uredbe br. 883/2004 propisuje da se „[p]rava osobe koja je *koristila* mirovinu prije dana primjene ove uredbe u državi članici može […] preispitati *na zahtjev navedene osobe*, uzimajući u obzir ovu uredbu" (moje isticanje).

4. Zaključak o prvom pitanju

78. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem da Sud na prvo pitanje odgovori na sljedeći način: kada se na određenu situaciju vremenski primjenjuje Uredba br. 987/2009, pravo Unije ne nalaže državi članici na čijem je državnom području osoba bila zaposlena ili samozaposlena da razdoblje odgoja djeteta koje je ta osoba navršila u drugoj državi članici uzme u obzir kao da je to dijete bilo odgajano na njezinu vlastitom državnom području, osim ako su u predmetnoj situaciji ispunjeni svi uvjeti iz članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009.

79. Za slučaj da Sud, protivno mojem prijedlogu, utvrdi da je u glavnom postupku i dalje primjenjivo sudsko rješenje iz presude Reichel-Albert, što bi značilo da Austrija mora primijeniti svoje zakonodavstvo na razdoblja odgoja djeteta navršena u drugim državama članicama čak i ako uvjeti iz članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009 nisu ispunjeni, dodao bih da je to, prema mojemu mišljenju, moguće samo ako su zadovoljena dva uvjeta.

80. Kao prvo, kao što sam to sam naveo u prethodnom odjeljku ovog mišljenja, morala bi postojati „dovoljna" povezanost između razdoblja odgoja djeteta navršenih u državi članici B i valjanih razdoblja koja je podnositelj zahtjeva navršio za starosnu mirovinu u državi članici A. Kao što je to Komisija pravilno istaknula, povezanost ne može postojati osim ako podnositeljica zahtjeva ne dokaže, u najmanju ruku, da je država članica A bila država članica njezina zadnjeg zaposlenja prije nego što je počela odgajati svoje dijete odnosno djecu. Međutim, čak i ako to dokaže, mora se ocijeniti je li takva povezanost „dovoljna".

81. PVA je u tom pogledu naveo, prema mojemu mišljenju pravilno, da se žaliteljičina situacija iz glavnog postupka i situacija D. Reichel-Albert u istoimenom predmetu donekle razlikuju. Čini se da je Sud u presudi Reichel-Albert veliku važnost pridao tome što je D. Reichel-Albert u trenutku rođenja svojeg prvog djeteta privremeno prestala s radom te je, *isključivo zbog obiteljskih razloga*, počela boraviti u Belgiji[43]. Kada je riječ o glavnom postupku, žaliteljica je 1987. napustila Austriju kako bi studirala u Ujedinjenoj Kraljevini. Moglo bi se tvrditi da to prijelazno razdoblje studiranja čini povezanost između žaliteljičinih razdoblja osiguranja u Austriji prije rođenja njezine djece i spornih razdoblja odgoja djeteta u Belgiji slabijom od povezanosti odnosnih razdoblja u predmetu Reichel-Albert[44].

82. Kao drugo, podnositelj zahtjeva za starosnu mirovinu usto bi morao dokazati da bi se vrijeme koje je posvetio odgoju svoje djece uzelo u obzir da je bio ostao u državi članici A (u ovom je predmetu to Austrija). Drugim riječima, podnositelj zahtjeva bi morao dokazati da je zbog preseljenja u drugu državu članicu sada praktički u lošijem položaju nego što bi bio da je jednostavno ostao u državi članici A.

[43] Vidjeti presudu Reichel-Albert, točke 35. i 45. kao i izreku te presude.

[44] Taj argument smatram uvjerljivijim od onog koji zagovara španjolska vlada. Ta vlada navodi da je razlikovni čimbenik između predmeta Reichel-Albert i ovog predmeta okolnost da je, za razliku od žaliteljice u glavnom postupku, D. Reichel-Albert nastavila primati davanja za nezaposlenost nakon što je prestala raditi u Njemačkoj. Ne mislim da bi ta činjenica trebala sama po sebi utjecati na usporedivost tih dviju situacija. Točno je da je, u predmetu Reichel-Albert, podnositeljica zahtjeva bila nezaposlena od 30. lipnja 1980. te da je davanje za nezaposlenost od Njemačke primala do listopada 1980., a u srpnju 1980. preselila se u Belgiju (dok je još primala to davanje). Međutim, to ne mijenja činjenicu da je sa zasnivanjem obitelji počela tek 25. svibnja 1981., nekoliko mjeseci nakon što je prestala primati to davanje.

B. Drugo pitanje

83. Drugo pitanje nadovezuje se na odgovor koji Sud pruži na prvo pitanje. Sud koji je uputio zahtjev tim pitanjem traži smjernice o tome nalaže li članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 državi članici A da svoje zakonodavstvo primijeni samo u situacijama u kojima u državi članici B ne postoje odredbe o navršenim razdobljima odgoja djeteta ili joj pak nalaže da ga primijeni i kada takve odredbe u državi članici B postoje, ali ta država ne uzima u obzir konkretno vrijeme posvećeno odgoju djece. Sud koji je uputio zahtjev to pitanje postavlja imajući u vidu, osobito, mišljenje nezavisnog odvjetnika N. Jääskinena u predmetu Reichel-Albert[45]. Taj je nezavisni odvjetnik branio stajalište da se članak 44. stavak 2. ne primjenjuje ako država članica B predviđa *mogućnost* uzimanja u obzir takvih razdoblja. Nevažnom je smatrao činjenicu da dotična osoba na tu pogodnost u stvarnosti nema pravo zbog svoje osobne situacije[46].

84. Ne vidim zašto bi Sud u ovom predmetu donio drukčiji zaključak. Kao što je to navedeno u točki 56. ovog mišljenja, članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 sadržava dvojaku obvezu. Kao prvo, država članica A mora primijeniti svoje zakonodavstvo na razdoblja odgoja djeteta navršena u državi članici B ako su uvjeti iz te odredbe ispunjeni. Ti uvjeti uključuju zahtjev da se razdoblja odgoja djeteta ne uzimaju u obzir na temelju zakonodavstva države članice B. Kao drugo, ako je zakonodavstvo države članice A primjenjivo, ta država članica mora s takvim razdobljima postupati kao da su navršena na njezinu državnom području.

85. Priznajem da je tekst članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009 pomalo dvosmislen s obzirom na to da je zahtjev u pogledu uzimanja u obzir spornih razdoblja odgoja djeteta od strane države članice B formuliran na sljedeći način: „Ako se prema zakonodavstvu države članice [B] ne uzimaju u obzir razdoblja odgoja djeteta […]”. Kao što to sud koji je uputio zahtjev objašnjava, to može značiti da država članica B *načelno* ne uzima takva razdoblja u obzir zato što nije usvojila zakonodavstvo kojim se uređuju takva razdoblja ili da ne uzima u obzir *konkretna* razdoblja odgoja djeteta zato što se ona u danom slučaju dotičnoj osobi ne priznaju na temelju zakonodavstva države članice B.

86. Međutim, dva me razloga odvraćaju od drugog tumačenja.

87. Kao prvo, bilo bi suviše opterećujuće i nepraktično obvezati tijela države članice A da ocjenjuju meritum zahtjeva neke osobe na temelju zakonodavstva druge države članice (države članice B) kako bi utvrdila primjenjuje li se zakonodavstvo države članice A na situaciju te osobe. Kao drugo, takvo bi tumačenje uvjeta predviđenih člankom 44. stavkom 2. Uredbe br. 987/2009 potencijalno otvorilo vrata situacijama u kojima bi osoba mogla (i) pred tijelima države članice B zahtijevati da joj se razdoblja odgoja djeteta navršena u toj državi članici priznaju na temelju zakonodavstva te države članice i (ii) nakon što ne uspije u tim zahtjevima, obratiti se nadležnim tijelima države članice A i tvrditi da, s obzirom na to da tijela države članice B nisu prihvatila njezin zahtjev, članak 44. stavak 2. te uredbe implicira da bi se na njezinu situaciju moglo primjenjivati zakonodavstvo države članice A.

88. Prema mojemu mišljenju, ta odredba *nije* usvojena kako bi podnositelji zahtjeva za starosnu mirovinu mogli, u vezi s uzimanjem u obzir jednog razdoblja odgoja djeteta, svoju sreću okušati pred nadležnim tijelima dviju različitih država članica. Kao što je to navedeno u točki 64. ovog mišljenja, članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 predviđa iznimku od pravila o nadležnosti sadržanih u glavi II. Uredbe br. 883/2004 kako bi državu članicu koja na temelju tih pravila više

[45] C-522/10, EU:C:2012:114

[46] Vidjeti točku 67. ovog mišljenja.

nije nadležna (državu članicu A) učinio obveznom uzeti u obzir razdoblja odgoja djeteta navršena u drugoj državi članici (državi članici B). Cilj te odredbe nije da se na isto razdoblje odgoja djeteta primjenjuje i zakonodavstvo države članice A i zakonodavstvo države članice B, nego joj je cilj da se od države članice A, u situaciji kada država članica B nema zakonodavstvo kojim se *načelno* predviđa uzimanje u obzir razdobljâ odgoja djeteta, može zahtijevati da na tu konkretnu situaciju primijeni svoje zakonodavstvo.

89. Iz navedenog proizlazi da, prema mojemu mišljenju, članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 treba tumačiti na način da država članica A nije obvezna primijeniti svoje zakonodavstvo na određeno razdoblje odgoja djeteta ako država članica B (država članica koja je nadležna na temelju glave II. Uredbe br. 883/2004) *načelno* predviđa uzimanje u obzir takvog razdoblja. Stoga, ako su Belgija i Mađarska imale (u listopadu 2017.) na snazi opće pravilo ili odredbu koja je omogućavala da se vrijeme posvećeno odgoju djece uzme u obzir – što je na sudu koji je uputio zahtjev da utvrdi – to znači da, u kontekstu glavnog postupka, PVA *nije* dužan na sporna razdoblja odgoja djeteta primijeniti austrijsko zakonodavstvo.

V. Zaključak

90. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem da Sud na prethodna pitanja koja je uputio Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija) odgovori na sljedeći način:

– Kada se na određenu situaciju vremenski primjenjuje Uredba (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, pravo Unije ne nalaže državi članici na čijem je državnom području osoba bila zaposlena ili samozaposlena da razdoblje odgoja djeteta koje je ta osoba navršila u drugoj državi članici uzme u obzir kao da je to dijete bilo odgajano na njezinu vlastitom državnom području, osim ako su u predmetnoj situaciji ispunjeni svi uvjeti iz članka 44. stavka 2. te uredbe.

– Činjenica da se takvo razdoblje u državi članici koja je nadležna na temelju glave II. Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti prema zakonu uzima u obzir, ali ne i u okolnostima predmetne situacije, sama po sebi ne utječe na tumačenje članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009.